

FISAVI

1912: fundada per Carl Laemmle (nascut el 1867 a la localitat alemanya de Laupheim) dia 8 de juliol de 1912 amb el nom d'Universal Manufacturing Pictures. La primera pel·lícula va ser *The Dawn of Netta* de Tom Ricketts.

1915: el 15 de març s'inaugurava oficialment Universal City, un estudi grandios equipat amb tots els avanços tècnics i un reguitzell de decorats complementaris, situat en els tres-

cents acres que abans havien estat ocupats pel ranxo Taylor, a cinc milles al nord dels turons de Hollywood. Primer film de sis rotlles: *Damon and Phytias*.

1917: John Ford, per atzars de la vida, dirigeix la seva primera pel·lícula, *The Tornado*, amb la qual iniciarà una meteòrica carrera dins la companyia que el durà a dirigir 37 films en cinc anys, la majoria interpretats per Harry Carey en el paper de Cheyenne Harry, personatge que Ford i l'actor varen crear per a l'estudi.

1918: el nin prodigi de la producció, Irving Thalberg, amb només 19 anys es convertirà en el secretari personal de Laemmle.

1919: Laemmle, per recomanació de

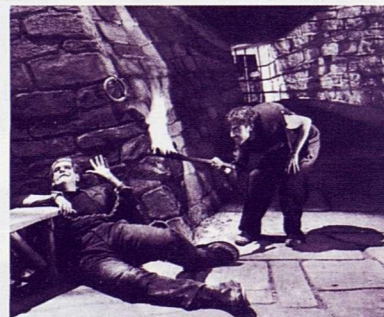
Thalberg, contracta Erich von Stroheim per dirigir, escriure i interpretar *Blind Husbands*, la seva primera pel·lícula. El mateix any debuta Tod Browning amb *The Wicked Darling* (*La rosa del arroyo*).

1923: es roda *El jorobado de Notre Dame* de Wallace Worsley, l'èxit crític i comercial més gran de la Universal, amb Lon Chaney.

• Dia 15 de febrer, Thalberg abandona la Universal per entrar a la Metro Goldwyn Mayer.

1925: Rupert Julian dirigeix *El fantasma de la òpera*, un altre clàssic amb Lon Chaney.

1934: amb el començament del sonor, s'incorporen a la companyia un seguit de noms decisius: Karl Freund, director de fotografia, fonamentalment de l'època expressiionista al cinema alemany, el qual es convertirà en operador decisiu, pri-

mer, i realitzador, després, d'algunes de les peces clau del gènere de terror; i Edgar G. Ulmer, que l'any 34 dirigeix *Satanás* (*The Black Cat*), suposada adaptació del relat d'Allan Poe.

• Sota el ferri control de Laemmle i del responsable general de producció, Richard Schayer, la Universal va organitzar un grup molt compacte de tècnics i d'actors disposats a donar vida a la pantalla als mites més coneguts del fantàstic: Poe, Bram Stoker, Mary Shelley, H.G. Wells...

1931-1944: època daurada de l'era de terror": *Dràcula* de Tod Browning

(1931); *El Dr. Frankenstein* de James Whale (1931); *El caserón de las sombras*, *El hombre invisible* i *La novia de Frankenstein*, totes tres de Whale (1932, 1933 i 1935 respectivament); *La momia* de Karl Freund (1932); *La torre de Londres* de Rowland V. Lee (1939); *Doble crimen en la calle Morgue* d'Albert S. Rogell (1941); *La zingara y los monstruos* d'Erle C. Kenton (1944)...

1939: mor Carl Laemmle a Beverly Hills, dia 25 de setembre. Comença la decadència del cine fantàstic, com ho confirmen els vulgars estirabots d'Abbot i Costello fets per a la Universal, amb aparicions patètiques de Bela Lugosi, Lon Chaney Jr. i Boris Karloff.

• Fora del terreny del fantàstic, la Universal va bascular en moltes direccions durant els trenta i quaranta, amb produccions de vegades importants com *Sin novedad en el frente* de Lewis Milestone (1930), primer Oscar per a l'estudi.

1936-1948: Deana Durbin és la nova nina prodigi.

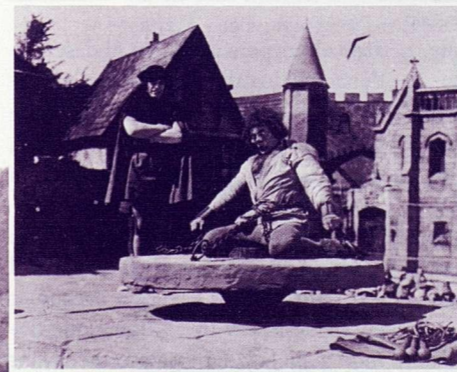
1946: dia 12 de novembre l'estudi es fusiona amb la companyia independent International Pictures. El resultat és un reforçament de les produccions en luxós Technicolor: seqüeles de *Las mil y una noches* i altres títols d'aire aventurer i romànticoide, protagonitzades per John Hall,

María Montez, Maureen O'Hara, Yvonne de Carlo, Rock Hudson, Piper Laurie i Tony Curtis.

1946-1948: destaquen una sèrie de peces de cine negre de densitat temàtica d'acord amb els temps postbèl·lics: *Forajidos* de Robert Siodmak (1946); *Fuerza bruta* de Jules Dassin (1947) i *La ciudad desnuda* de Jules Dassin (1948).

1950-1955: la Universal reforça el seu prestigi amb el "western". És l'època daurada de la col·laboració d'Anthony Mann amb James Stewart per a la productora: *Winchester 73* (1950), *Horizontes lejanos* (1952) i *Tierras lejanas* (1955). Un Mann "tràgic", però també el Raoul Walsh "líric" (*Historia de un condenado* -1953- i *Rebelión en el fuerte* -1954-), del Bud Boetticher més "visceral" (*Traición en Fort King* i *El desertor de El Alamo* - les dues de 1953 -), del Don Siegel "més febril" (*Duelo en Silver Creek*, 1951) o del King Vidor social (*La pradera sin ley*, 1955).

• Els cinquanta també va ser temps de "biopics" com els dedicats a Glenn Miller (*Música y lágrimas* d'Anthony Mann, 1954) o a Lon Chaney (*El hombre de las mil caras* de Joseph Pevney, 1957).

• També els cinquanta és per a la Universal l'època de brillants melodrames (inspirats en films de John S. Stahal) de la mà de qui es pot considerar com un dels "directors de la casa": Douglas Sirk, amb pel·lícules com *Escrito sobre el viento* (1956), *Angeles sin brillo* (1957), *Tiempo de amar, tiempo de morir* (1958) i *Imitación a la vida* (1959).

• A finals dels cinquanta i començament dels seixanta arribaran comèdies edulcorades sense sucre i baixes en calories protagonitzades per la popular parella Rock Hudson-Doris Day: *Confidencias a medianoche* de Michael Gordon (1959); *Pijama para dos* de Daniel Mann (1962); *No me mandes flores* de Norman Jewison (1964).

Anys 60: *Espartaco* d'Stanley Kubrick (1960), *Su juego favorito* de Howard Hawks (1963), *Charada* d'Stanley Donen (1964), *El señor de la guerra* de Franklyn Schaffner (1965) i *Matar a un ruññor* de Robert Mulligan (1963).

• Tot i aquests títols, es va acabar per sempre una política de producció basada, més que no en la contractació

d'estrelles, en l'anunci de grans projectes, en la línia més artesanal del Hollywood clàssic, que a poc a poc edifica una estructura sòlida en la qual importaven més les idees i nocions col·lectives que no les individuals.

Anys 70: la Universal decideix ser una major com cal amb pel·lícules catastrofistes com *Aeropuerto* o *Terremoto*; recer perfecte per a algunes idees del nin mimat Spielberg (de *Tiburón* a *E.T.*), per no parlar de productes descaradament de consum familiar: d'*American Graffiti* a *Jesucristo Superstar*, d'*El estanque dorado* a *El golpe*.

Anys 90: dia 7 de juny de 1990 els cappers de la Universal, cercant en l'esplendor i la màgia perdudes una mica de substància real per als temps presents, varen decidir obrir a Florida uns nous Universal Studios destinats al pur i simple espectacle per a turistes àvids que els reproduïen escenes dels grans èxits cinematogràfics. El parc dels orgues està finançat per la poderosa MCA mà a mà amb la sempre forta Rank Organisation. ■

